

# Wandeling 8

## Bomen in Eindhoven 2 (2,9 of 5,8 of 7,8 km )

**De tweede wandeling langs bomen in Eindhoven begint, net als wandeling 7, op het Stationsplein. De toen bepleite heraanleg van het plantsoen rondom het standbeeld van Anton Philips is aan de gang; ik ben benieuwd hoe het uitpakt.**

Dit keer het Stationsplein aflopen in westelijke richting. Na het oversteken van de Vestdijk en het passeren van het 18 Septemberplein opnieuw oversteken. Hier is de Mathildelaan, eens een smalle straat direct aan het spoor. Als jongen heb ik hier vaak staan kijken naar treinen en naar de hectiek van de 'Woenselse overweg'. Nu is het spoor verlegd en bestaat de Mathildelaan uit twee gescheiden rijbanen. Op de smalle groenstrook in het midden staan Chinese sequoia's.

Bij het PSV stadion de Vonderweg oversteken en linksaf het stadion langs. Aan het eind van de Elisabethlaan staat



*De Chinese sequoia (of watercypres, metasequoia glyptostoboides) is pas in 1941 als fossiel ontdekt. Deze soort uit de prehistorie bleek alleen jongere verwanten in Amerika te hebben. Kort daarna (in 1944) werd de boom in levenden lijve in een beperkt verspreidingsgebied in de binnenlanden van China gevonden. Vanaf 1947 begon de verspreiding van zaden over de hele wereld. Inmiddels heeft ieder zichzelf respecterend park of arboretum wel een aantal exemplaren. Watercypressen gedijen beter in droge dan in natte grond en kunnen een variëteit van weersomstandigheden aan. Ook zijn ze goed bestand tegen luchtverontreiniging. De ideale stadsboom, maar helaas met een groot nadeel: de naaldveren worden in de winter bruin en vallen af. Als de bomen aan de Mathildelaan ooit 50 meter hoog worden — en dat kan*

een zeer oude paardenkastanje in een bijzondere vorm die erop duidt dat deze boom een grondige hekel aan voetbal heeft.

Terug naar de Vonderweg en verder in zuidelijke richting. Vervolgens de Willemstraat oversteken (leuke rode esdoorns). Aan de overkant staan achter de moskee

### Liefdesverklaring



drie reusachtige platanen. Die behoorden tot de schooltuin van het Gemeentelijk Lyceum. Hier heb ik de geneugten der klassieken mogen proeven. Achteraf kijk ik daar met positieve gevoelens op terug. Rechtsaf de Julianastraat in, waar meteen de liefdesverklaring opvalt op het hoekhuis van 't Vlonderke. De bocht volgen en aan het eind rechts naar de Hagenkampweg Noord. Hier liep het tracé van de spoorlijn Eindhoven – Hasselt. Tot in de jaren vijftig reden hier nog goederentreinen. Vlakbij staan twee reusachtige Kaukasische vleugelnoten in de middenberm van de Frederika van Pruisenweg, maar de taxusgroep en twee kastanjes in het

### Moeraseik



Vertrekpunt: station Eindhoven (stadszijde)

Parkeren: in een van de parkeergarages bij het station (betaald)

Openbaar vervoer: het centrale busstation aan de noordzijde van het station.

De totale wandeling is 7,8 km lang, maar is ook in twee delen te splitsen:

- 'noordelijke' route (5,8 km): bij de Jan Smitsbrug linksaf (niet oversteken), dan rechtdoor tot aan de Stratumsewijk en daar naar links, bij de Geldropseweg rechts naar de Hertogstraat;
- 'zuidelijke' route (2,9 km): via dezelfde doorsteek. Parkeren bij Stadswandelpark, of met bus 7 of 17 naar het Parktheater.

plantsoen mogen er ook zijn. Indruk wekkend is echter de moeraseik. Hoog torent die boven alles en iedereen uit.

Rechtdoor in zuidelijke richting, dan de Mecklenburgstraat oversteken naar de Hagenkampweg Zuid. Hier is goed te zien dat dit wijkje niet voor niets de Oude Spoorbaan heet. Linksaf de Philips de

*PSV is de enige eredivisieclub die nog op hetzelfde veld speelt als op het moment van oprichting (in 1913). Rondom het veld is echter sprake van een dramatische verandering. De twee beeldjes bij de ingang herinneren nog aan de tijd dat gewone Brabantse jongens in het eerste elftal speelden. De toegangspoort met de spreuk 'Eendracht maakt macht' refereert al mogelijk aan problemen en wekt ook onaangename associaties met de oorlog. Zo'n dertig jaar geleden werd het stadion gigantisch vergroot met als sluitstuk de uitbreiding en renovatie in 1988. Bij die gelegenheid zijn de grote groenblijvende eiken aan de zuidwestkant omgezaagd. In termen van de Chinese Feng Shui leer was deze ingreep een ernstige schending van de omgevingsharmonie. Daarna is het dan ook met het Europees voetbal van PSV nooit meer echt goed gekomen!*

*Het Stadswandelpark is in feite een – in de loop der jaren wat uitgebreide – achtertuin van een villa die in 1879 door B. Sinkel (jawel, die van de Winkel van Sinkel) werd gebouwd. De villa is bij zijn overlijden verkocht, bleef eerst woonhuis, werd vervolgens een meisjesspansionaat en tenslotte van 1930 tot 1952 gemeentehuis van Eindhoven. Kort na 1952 is het pand afgebroken.*

*Het Eindhovens Mannenkoor kocht in 1892 een groot gedeelte van de tuin en bouwde er een muziekkiosk en een paviljoen. Drie decennia later bleek de exploitatie niet meer te bekostigen en kwam dit gedeelte in 1921 in handen van de gemeente. Door uitbreidingen aan de oostkant en aan de zuidkant kreeg het park zijn huidige omvang. Kort na 1960 is daar de Stadsschouwburg – nu Parktheater – gebouwd. De beeldentuin dateert uit 1982 (Eindhoven 750 jaar stad).*

Goedelaan in. Het pand op de hoek met de Hoogstraat is in handen gevallen van een projectontwikkelaar maar er worden duidelijk pogingen ondernomen de oude bomen op het perceel te behouden: hoera!

De Hoogstraat in, richting centrum. Dan direct rechts de Rivierstraat in: acacia's. De Gestelsestraat oversteken. Hier heeft iedere dichter zijn eigen boomsoort gekregen. Helmers is van de rode esdoorns. Linksaf: daar houdt Staring het op Zweedse meelbessen. Rechtsaf aan het eind: aan Guido Gezelle zijn grove berken toebedeeld. Mijn favoriet is echter de vijfstammige plataan in de tuin achter het Gezellenhuis. Dit is strikt genomen verboden terrein, maar ik maak toch maar een foto. Door naar de Potgieterstraat – essen – nu linksaf. De Edenstraat oversteken, in het park rechts aanhouden. Daar treffen we grote bomen van allerlei soort. Bijzonder zijn echter de mispelbomen links bij de Dommel en vlak voor de Jan Smitsbrug (zie kader: doorsteek voor verkorte routes). Als de vruchten verrot zijn, zijn ze een delicatessen!

De Jan Smitslaan oversteken en aan dezelfde kant van de Dommel blijven lopen. Het waait, de wilgenslierten raken je gezicht. Een merkwaardig gevoel van vrijheid. De Dr. Schaepmanlaan overste-



ken, links de Broerelaan in. Aan het eind oversteken en het Stadswandelpark in. In het park gaan we rechtsaf, naar het Radiomonument.

Vanaf het Radiomonument rechtdoor en vervolgens rechts en dan weer linksaf naar het Dr. A.F. Philips Observatorium (1937), ook al een rijksmonument. De vijver tegen de klok in rondlopen. Aan de rand met de Alberdingk Thijm laan staat een grote Hongaarse eik. Verderop twee ginkgo's, een groep Chinese sequoia's en een groep watercypressen.

De wodanseik verderop kan worden genegeerd; vooralsnog heeft dit miezige boompje niet de uitstraling van een oppergod. Mutatis mutandis geldt dit wel voor de moerbeiboom tien meter verderop. De koningslinde nog wat verder moet daarentegen weer veel aan allure winnen. De brug over, links staan eiken, rechts zwarte berken. Linksaf en weer rechts. De eiken hier lijken met calvinistische rechtlijnigheid geplant. Of zij ook 'eikenbomen der gerechtigheid' zijn in de zin van de Statenvertaling betwijfel ik. Op weg naar de voliëre zien we een ruwharige berk, een treurbeuk en acacia's. Door naar het stadspaviljoen. Op de parkeerplaats linksaf. Bij de binnenring rechtsaf (mooie witte esdoorns) en het Parktheater voorbijlopen. Alvorens over te steken naar de Bomansplaats is rechts op het grasveld een rode beuk te zien die als vervanger moet fungeren van het reusachtige exemplaar dat hier eens stond.

De Bomansplaats is ontstaan door bestrating van de achtertuinen van inmiddels afgebroken villa's. Een beuk en een ceder staan er nog als bakens in een zee van geparkeerd blik. Ter opluistering, als excuus of als vermaning?

Rechtdoor naar de Vondelstraat en linksaf de Stratumsedijk op. Op de hoek met de P.C. Hooftlaan een mooie paardenkastanje. Oversteken. De panden (en tuinen) van Stratumsedijk 26 en 24a zijn in oude luister hersteld. Nr. 26 wint qua huis, nr. 24a wint qua tuin. Terug naar het kruispunt, linksaf de Hertogstraat in (zie kader: verkorte routes). Dit was altijd een saai straat en is dat nog. De plataan voor het vroegere pand van Burgers Verwarmingsindustrie is in een alternatieve omgeving terechtgekomen en dat gaat de boom niet slecht af.

Op de vijfsporang schuin rechtsvoor de Tongelresestraat in. Bij de twee platanen (ik heb vijftig jaar gedacht dat het er drie



*Het Radiomonument is opgericht in 1936 om te memoreren dat op 11 maart 1927 de kortegolf radiotelefonieverbinding "tussen moederland en Nederlands Oost Indië" tot stand werd gebracht "dankzij het vernuft van het Philips Natuurkundig Laboratorium".*

*In feite was dat het vernuft van een Delftse afstudeerstudent: J.J. Numans. Hij bouwde een opstelling met grote – watergekoelde(!) – zendbuizen die bleek te werken. Koningin Wilhelmina hield al op 30 mei 1927 een toespraak tot de landgenoten overzee. De PTT protesteerde omdat het zijn zendmonopolie aangetast voelde. Numans werd een expert op het gebied van radiocommunicatie. In de oorlog weigerde hij met de Duitsers samen te werken en werd gearresteerd. Bij een bombardement op de gevangenis waar hij zat kwam hij om het leven.*

*Dit beeld in Eindhoven stelt een roepende nimf voor; in Bandung zou een soortgelijk beeld moeten staan, met een luisterende nimf.*

waren, en anno 2020 staat er nog maar één) die daar staan beslisten wij als jongens wat nu de verdere weg naar school zou zijn. In de tuinen van Tongelresestraat 13 en 15 staan bomen die mysterieus aandoen, daarom links de Havenstraat in om dit beter te bekijken. Verder langs industriële desolatie naar het havenhoofd. Daarvandaan zijn twee routes naar het station: één over de Nachtegaallaan en de Dommelstraat en één over het pad aan de overkant van de Dommel. Dit pad komt ook op de Dommelstraat uit. Beide routes zijn ook grotendeels of helemaal beschreven in wandeling 7. De rode beuk aan de Dommelstraat is helaas inmiddels omgezaagd. Met lichte weemoed stap ik dan ook op het Stationsplein op mijn fiets.

*Ab Stevels / Cor Luijks*